

ՏԻՓՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ

ԿԱԻՈԹ

ջութակի, թաւ ջութակի, դաշնակի
եւ հարմոնիումի համար

ՉՈՐՍ ՖԻԻԿ

լարային եռանուագի եւ
քառանուագի համար

ԳաՀիրէ

2000

DIKRAN TCHOUHADJIAN

GAVOTTE
for violin, cello, piano
and harmonium

FOUR FUGUES
for string trio and quartet

Edited and annotated
by
HAIG AVAKIAN

Cairo
2000

ՏԻԳՐԱՆ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ

ԿԱԻՈԹ

ջութակի, թաւ ջութակի, դաշնակի
եւ հարմոնիումի համար

ՉՈՐՍ ՖԻԿ

լարային եռանուագի եւ
քառանուագի համար

Խմբագրութիւն, ներածութիւն
եւ ծանօթագրութիւն՝
ՀԱՅԿ ԱԽԱԳԵԱՆ

Գահիրէ

2000

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ՝
ԳԱՀԻՐԵԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
«ՍԱԹԵՆԻԿ Ճ. ՋԱԳԸՐ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ»-ԻՆ
15, Emad El-Din street, Cairo - 11111, Egypt

Տպագրութիւն՝ «Նուպար Տպագրատուն», Գահիրէ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կու գանք մեր խորին շնորհակալությունները յայտնելու Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության Գահիրեի մասնաճիղի վարչության եւ իր յարգելի ատենապետ տիար Պերճ Թերզեանին, որոնք յօժարութեամբ ընդունեցին եւ ամէն դիրութիւն ընծայեցին տպագրելու այս աշխատութիւնը:

Շնորհակալութիւն՝ Երեւանի «Չարենց» Գրականութեան եւ Արուեստի Թանգարանի տնօրէնութեան եւ երաժշտական բաժինի գիտաշխատողներուն, որոնք տրամադրեցին մեզի Չոխաճեանի անգին ձեռագիրները:

Շնորհակալութիւն՝ քանասէր Տիգրան Գեորգեանին, լեզուական եւ խմբագրական նշումներուն համար:

Շնորհակալութիւն՝ տիար Մարտիրոս Պալաեանին, հրատարակչական վերահսկողութեան համար:

Հ. Ա.

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

Տիգրան Չուհաճեան (1837-1898) սենեկային նուագարաններու կազմի համար ստեղծագործութիւններ չատ քիչ յօրինած է: Մամուլին մէջ՝ անոնց մասին յիշատակութեան չենք հանդիպած:

Երեւանի «Չարենց» Գրականութեան եւ Արուեստի Թանգարանի Չուհաճեանի դիւանին մէջ կը գտնուին այդպիսի հինգ ստեղծագործութիւն՝ Կաւոթ եւ չորս ֆիւլ:

Նոյն դիւանին մէջ գոյութիւն ունին նաեւ, «Արչակ Բ.» օփերայի նախերգանքի երկու փոխադրութիւն՝ սենեկային կազմերու համար, մէկը՝ ֆիւլթի, Ա. եւ Բ. ջութակի, ջութի (viola), Թաւ ջութակի, դաշնակի եւ երգեհոնի համար ⁽¹⁾, միւսը՝ ֆիւլթի, ջութակի, դաշնակի եւ երգեհոնի համար ⁽²⁾: Այս փոքրացուած նուագազրութիւնները (փարթի-

սիոն) Չուհաճեան կազմած ըլլալու է ըստ տուեալ նուագահանդէսին համար գոյութիւն ունեցող կատարողական կազմին: Անշուշտ, այստեղ զգալիօրէն տուած են բուն նուագազրութեան վեհութիւնն ու գունագեղութիւնը: Անոնց հրատարակութիւնը կը թողունք յետագային, «Արչակ Բ.»-ի նախերգանքի առանձին տպագրութեան հետ:

Կը գտնուի նաեւ անվերնագիր ու անըստորագիր մատիտագիր թերթ մը, որ դաշնակի համար տպագրուած Splendide Quadrille-ի առաջին երկու մասերուն գործիքաւորումն է՝ օպուայի, երկու գալարափողի եւ բամբ ջութակի (contrabasso) համար ⁽³⁾: Դաշնակի Splendide Quadrille-ը կազմուած է վեց մասէ, որով գործիքաւորումին շարունակութիւնը չէ կատարուած կամ կորսուած է:

GAVOTTE

Նուրբ, զգայուն ստեղծագործութիւն մը, գրուած ջութակի, Թաւ ջութակի, դաշնակի եւ հարմոնիումի համար:

Անոր մենանուագ դաշնակի տարբերակը՝ Une Gavotte de plus խորագիրով, Չուհաճեան յաջողած էր տպագրել: Սակայն ասիկա չի նշանակեր՝ թէ երաժշտահանը նախընտրած էր դաշնակի տարբերակը, քանի որ Չուհաճեան երբեք նիւթական կարելիութիւնը չէ ունեցած հրատարակելու մեծ թէ փոքր նուագախումբերու համար յօրինած երկերը:

Դաշնակի կաւոթի ենթաբնագիրին մէջ լսելի են տարբեր նուագարաններու հնչողութիւններ, որոնք բացայայտուած ու ազատ թռիչք ստացած են քառանուագ կաւոթին մէջ:

Կայ նաեւ կառուցուածքի տարբերութիւն: Դաշնակի տարբերակը ունի հետեւեալ կառուցուածքը.

Նախաբան (1-8)

A: a (8-24) + b (24-32) + a₁ (32-40) :||

B(Trio): c(40-48) + d(48-56) + c₁ (56-64)

A (Da Capo)

Coda (64-84)

Մինչդեռ ջութակի, Թաւ ջութակի, դաշնակի, հարմոնիումի տարբերակին կառուցուածքը այսպէս է.

Նախաբան (1-8)

A: a (8-24) + b (24-40) + a (40-56)

B(Trio): ||: c(56-64) + d(64-72) :|| + կապող (72-77) + e (77-101)

A: a (101-117)

Coda (117-121)

Գործիքային կազմի առկայութիւնը երկրորդին մէջ՝ առիթ ընձեռած է ընդարձակելու կառուցուածքը եւ աւելցնել e-ն: Երկրորդի c-ն աւելի ընդգրկուն է եւ կը բովանդակէ տարբեր հիմնանիւթ (thème) մը: Կան նաեւ այլ մանր տարբերութիւններ:

Ստեղծագործութիւնը իր վայելչագեղ բնոյթով, հեշտալուր հիմնանիւթերով, նուագարաններու ոչ դասական կազմով եւ անոնց դաշն ներհիւսուածով իւրայատուկ տեղ կը գրաւէ Չուհաճեանի ստեղծագործական ժառանգութեան մէջ:

QUATRE FUGUES

Առաջին երեքը՝ եռաձայն, գրուած են ջութակի, ջութի (alto) եւ թաւ ջութակի համար, չորրորդը՝ քառաձայն, գրուած Ա. եւ Բ. ջութակի, ջութի եւ թաւ ջութակի համար:

Չորսն ալ յորինուած են նաեւ մենանուագ դաշնակի համար, որոնցմէ երկուքը՝ երկրորդը (եռաձայն, *սո մեծալար* (majeur)) եւ չորրորդը (քառաձայն, *սո փոքրալար* (mineur)) Չուհաճեան յաջողած է տպագրել: Միւս երկուքը անտիպ են եւ կը գտնուին Երեսանի Չուհաճեանի դիւանին մէջ⁽⁴⁾:

Բացի կշռոյթի, նրբերանգներու, ձայնակապումի եւ այլ մանր տարբերութիւններէ, դաշնակի եւ լարային տարբերակները միանման են: Գլխաւոր տարբերութիւնները կը կայանան երկրորդ ֆիւլի հատած 32-ին մէջ, ուր դաշնակի տարբերակը կը շարունակէ նախկին կշռութեանէջային դարգացումը, իսկ լարայինը՝ վերասլաց սանդղակով (gamme) մը կ'աւարտէ ստեղծագործութիւնը, եւ չորրորդ ֆիւլի հատածներ 31-44-ին մէջ՝

ուր դաշնակի տարբերակը չափ աւելի կուռ է ու կրճատ:

Վիպապաշտական ֆիւլի գեղեցիկ նմոյշներ են, փոլիֆոնիք արհեստավարժութեան (technique) ազատ լուծումներով, համեմուած մերթ արեւելեան գոյներու վրձնահարուածներով, մերթ կշռութային կենսունակութեամբ, մերթ խոհական ընթացքով, մերթ նոյնիսկ պարային տարբերու լրացումներով:

Չորս ֆիւլիերը կը հանդիսանան լարային եռանուագի եւ քառանուագի համար նախատեսուած մեզի յայտնի Չուհաճեանի միակ ստեղծագործութիւնները եւ արժէքաւոր ներդրումներ են ԺԹ. դարու հայկական լարային գրականութեան մէջ: Այլեւ իբրեւ հայկական եւ ընդհանրապէս միջին արեւելեան փոլիֆոնիք երաժշտութեան վաղագոյն բարձրարժեւոր փորձեր՝ ունին պատմական բացառիկ կարեւորութիւն:

ՀԱՅԿ ԱՌԱԳԵԱՆ

ՄԱՆՈԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1.-Ձեռագիր թիւ 6ա, ինքնագիր, 14 թերթ: Կը պակսի մէկ թերթ՝ որ կարելի է վերականգնել ըստ մայր նուագագրութեան:

2.-Ձեռագիր թիւ 89, ինքնագիր, 10 թերթ:

Նոյնպէս կը պակսի մէկ թերթ:

3.-Ձեռագիր թիւ 87ա, ինքնագիր, 1 թերթ:

4.-Ձեռագիր թիւ 66 (տե՛ս Աղբիւրներ եւ ծանօթագրութիւններ, էջ 42):

ԲՆԱԳԻՐՆԵՐ

GAVOTTE

3

D. TCHOUHADJIAN

Moderato
Introduction

Violino

Violoncello

Piano

Harmonium

grandioso

pp



5

rall.

rall.

rall.

rall.

rall.

Gavotte

First system (measures 1-4): Treble and bass staves for voice and piano. Treble staff has a fermata on the first measure, a triplet of eighth notes in the second, and accents on the third and fourth. Bass staff has a fermata on the first measure and a triplet of eighth notes in the second. Both staves are marked *a tempo*. Second system (measures 5-8): Treble staff continues with eighth notes and a triplet. Bass staff has chords and eighth notes. Third system (measures 9-12): Treble staff has a fermata on the first measure, then eighth notes. Bass staff has chords and eighth notes. Fourth system (measures 13-16): Treble staff has a fermata on the first measure, then eighth notes. Bass staff has chords and eighth notes. The piece ends with a double bar line.

Second system (measures 17-20): Treble and bass staves for voice and piano. Treble staff has a triplet of eighth notes in the first measure, then eighth notes. Bass staff has eighth notes and a triplet. Both staves are marked *rit.* (ritardando). Third system (measures 21-24): Treble staff has a fermata on the first measure, then eighth notes. Bass staff has chords and eighth notes. Fourth system (measures 25-28): Treble staff has a fermata on the first measure, then eighth notes. Bass staff has chords and eighth notes. The piece ends with a double bar line.

First system of musical notation, measures 1-3. The score is written for a single melodic line and a piano accompaniment. The key signature has one sharp (F#). The tempo marking *a tempo* appears in measures 1, 2, and 3. Measure 1 features a triplet of eighth notes in the melody and a triplet of eighth notes in the bass. Measure 2 continues the melodic line with a triplet in the bass. Measure 3 shows a melodic phrase with a slur and a triplet in the bass. The piano accompaniment consists of chords and single notes.

Second system of musical notation, measures 4-7. The score continues from the first system. Measure 4 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 5 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 6 is marked with a double bar line and a repeat sign. Measure 7 is marked with a double bar line and a repeat sign. The tempo marking *a tempo* appears in measures 4, 5, and 6. The piano accompaniment features chords and single notes. The melodic line includes triplets and slurs. The key signature has one sharp (F#).

First system of a musical score, measures 1-4. The score is written for a violin and piano. The violin part (top staff) begins with a melodic line in measure 1, followed by a rest in measure 2, and then a pizzicato (pizz.) entry in measure 3. The piano part (bottom staves) features a bass line in the left hand and a right hand with chords and moving lines. Measure 3 includes a forte (ff) triplet in the right hand and a piano (p) dynamic marking. Measure 4 continues the piano accompaniment.

Second system of a musical score, measures 5-8. The violin part (top staff) continues with a melodic line, marked arco in measure 6, and pizzicato (pizz.) in measure 7. The piano part (bottom staves) features a bass line in the left hand and a right hand with chords and moving lines. Measure 5 includes a piano (p) dynamic marking. Measure 6 includes a forte (ff) triplet in the right hand. Measure 7 includes a piano (p) dynamic marking. Measure 8 continues the piano accompaniment.

30

arco

p

Measure 30: Violin (arco) plays eighth notes, piano (p). Bassoon plays a half note. Piano (sf) plays a chord. Violoncello plays a half note.

Measure 31: Violin continues eighth notes. Bassoon plays a half note. Piano plays a chord. Violoncello plays a half note.

Measure 32: Violin continues eighth notes. Bassoon plays a half note. Piano plays a chord. Violoncello plays a half note.

Measure 33: Violin continues eighth notes. Bassoon plays a half note. Piano plays a chord. Violoncello plays a half note.

Measure 34: Violin continues eighth notes. Bassoon plays a half note. Piano plays a chord. Violoncello plays a half note.

35

p

Measure 35: Violin continues eighth notes. Bassoon plays a half note. Piano plays a chord. Violoncello plays a half note.

Measure 36: Violin continues eighth notes. Bassoon plays a half note. Piano plays a chord. Violoncello plays a half note.

Measure 37: Violin continues eighth notes. Bassoon plays a half note. Piano plays a chord. Violoncello plays a half note.

Measure 38: Violin continues eighth notes. Bassoon plays a half note. Piano plays a chord. Violoncello plays a half note.

A musical score for the song 'The Rose Tree'. The score is written for four staves: two vocal staves (Soprano and Alto) and two piano accompaniment staves (Right and Left Hand). The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The music is in common time. The vocal parts feature a melody with various note values, including eighth and sixteenth notes, and rests. The piano accompaniment provides a harmonic foundation with chords and moving lines. The score includes a repeat sign and a first ending bracket. The lyrics are written below the vocal staves.

45

rit.

m.g. *m.g.*

col canto

rit.

50

a tempo

a tempo

a tempo

a tempo

First system of musical notation, measures 1-4. The score is written for a piano with three staves: Treble, Bass, and Grand Staff. The key signature is one flat (B-flat). The time signature is 4/4. The first staff (Treble) contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, including a triplet in measure 3. The second staff (Bass) contains a bass line with eighth and sixteenth notes, including a triplet in measure 3. The third staff (Grand Staff) contains a complex accompaniment with many beamed sixteenth notes. Dynamics include *p* (piano) in measure 2, *ff* (fortissimo) in measure 3, and *sfz* (sforzando) in measure 4. There are also accents and a crescendo hairpin in measure 4.

Second system of musical notation, measures 55-58. The score is written for a piano with three staves: Treble, Bass, and Grand Staff. The key signature changes to two flats (B-flat and E-flat). The time signature is 4/4. The first staff (Treble) contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, including a triplet in measure 55. The second staff (Bass) contains a bass line with eighth and sixteenth notes, including a triplet in measure 55. The third staff (Grand Staff) contains a complex accompaniment with many beamed sixteenth notes. Dynamics include *p* (piano) in measure 55, *pizz.* (pizzicato) in measure 56, *pp* (pianissimo) in measure 57, and *m.g.* (mezzo-gusto) in measure 58. There are also accents and a crescendo hairpin in measure 58. The section is labeled "Trio" above the first staff in measure 56.

The musical score for 'The Rose Tree' is presented in three systems. The first system features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 6/8 time signature. It includes a tempo marking of 60 and dynamic markings of *pizz.* (pizzicato) and *arco* (arco). The piano accompaniment starts with a bass clef and a key signature of one flat. It includes dynamic markings of *arco* and *pizz.*. The second system continues the vocal and piano parts, with the piano part featuring a *m.g.* (mezzo-giochiato) marking. The third system shows the final measures of the piece, with the piano part ending on a sustained chord. The score is written in a clear, professional style with standard musical notation.



The image displays a musical score for the song "The Rose Tree". The score is written for three systems of staves, each consisting of a vocal line (soprano, alto, and tenor parts) and a piano accompaniment (right and left hands). The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The score is divided into three measures. The first measure features a vocal melody with a sharp sign above the first note, followed by a piano accompaniment with a sharp sign above the first note. The second measure includes a vocal melody with a sharp sign above the first note, followed by a piano accompaniment with a sharp sign above the first note. The third measure includes a vocal melody with a sharp sign above the first note, followed by a piano accompaniment with a sharp sign above the first note. The score is marked with "pizz." (pizzicato) and "pp" (pianissimo) dynamics. The number "65" is written in the top right corner.

arco pizz. *p* arco

8va----- 8va----- *pp*

This system contains measures 12 through 15. The first staff (violin) begins with an 'arco' instruction and a half rest, followed by a melodic line. The second staff (viola) starts with a 'pizz.' instruction and a half rest, then continues with a melodic line. The third and fourth staves (piano) provide harmonic support with chords and moving lines. Measure 14 features an '8va' instruction with a dashed line indicating an octave shift. The dynamic *pp* is marked in measure 14.

arco 1. 2. *pp* pizz.

This system contains measures 16 through 19. The first staff (violin) has an 'arco' instruction and a half rest, followed by a melodic line. The second staff (viola) starts with a 'pizz.' instruction and a half rest, then continues with a melodic line. The third and fourth staves (piano) provide harmonic support. Measure 17 includes first and second endings. The dynamic *pp* is marked in measure 17.

Measures 75-78 of a musical score. The score is written for a violin, a cello, and a double bass. The key signature is one flat (B-flat). Measure 75 is marked with a '75' above the staff. The violin part features a melodic line with eighth and sixteenth notes. The cello and double bass parts provide harmonic support with chords and single notes. The double bass part has a long note in measure 78.

Measures 79-82 of a musical score. The score is written for a violin, a cello, and a double bass. The key signature is one flat (B-flat). Measure 80 is marked with an '80' above the staff. The violin part includes dynamic markings: *pizz.* (pizzicato), *arco* (arco), *p* (piano), *pizz.*, *arco*, and *pizz.*. The cello and double bass parts include dynamic markings: *pizz.*, *arco*, *ff* (fortissimo), and *pizz.*. The double bass part has a long note in measure 82.

arco

arco

This musical system contains measures 78 through 84. It features a violin and a cello part, both marked 'arco', and a piano accompaniment. The violin and cello parts are in a key with one flat (B-flat major or D minor) and a 4/4 time signature. The piano accompaniment consists of two staves (treble and bass clef). The music is characterized by a mix of eighth and sixteenth notes, with some measures containing rests. The piano part includes some chords and single notes, with a few measures showing a more complex texture.

85

This musical system contains measures 85 through 90. It continues the violin and cello parts from the previous system, both marked 'arco', and the piano accompaniment. The piano part includes some chords and single notes, with a few measures showing a more complex texture. The system ends with a double bar line.

90

p

m.g.

This system contains measures 90 through 94. The first staff (treble clef) begins with a melodic line starting on measure 90, marked with a piano (*p*) dynamic. The second staff (bass clef) provides a harmonic accompaniment. The third and fourth staves (grand staff) show a piano introduction with chords and arpeggios, with the marking 'm.g.' (mezzo-giochiato) above the right-hand part. The system concludes with four empty staves.

95

pizz. arco

ff

pp *p*

This system contains measures 95 through 99. The first staff (treble clef) features a melodic line with alternating pizzicato (pizz.) and arco markings. The second staff (bass clef) has a similar pattern, with a forte (*ff*) dynamic marking in measure 96. The third and fourth staves (grand staff) show piano accompaniment with dynamics ranging from pianissimo (*pp*) to piano (*p*). The system concludes with four empty staves.

arco

arco

100

ff

This musical system contains measures 100 through 103. It features a violin part at the top, a viola part below it, and a piano accompaniment consisting of two staves. The violin and viola parts are marked 'arco'. The piano part begins with a fortissimo (*ff*) dynamic. The key signature has one flat, and the time signature is 4/4. Measure 100 shows a melodic line in the violin and a rhythmic accompaniment in the piano. Measures 101 and 102 continue the melodic development with some chromaticism. Measure 103 concludes the system with a final chord in the piano and a whole note in the violin.

Finale

3

3

This musical system contains measures 104 through 107, labeled 'Finale'. It continues the instrumentation from the previous system. Measures 104 and 105 feature a triplet of eighth notes in the violin and piano parts, marked with a '3'. The music concludes in measure 107 with a final cadence in the piano and a whole note in the violin.

The musical score for 'The Rose Tree' is presented in three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The key signature is one flat (B-flat major or D minor), and the time signature is 3/4. The score includes various musical notations such as treble and bass clefs, notes, rests, and dynamic markings like 'm.g.' (mezzo-forte). The piano part features a prominent triplet in the right hand and a corresponding triplet in the left hand. The vocal line is written in a single staff, and the piano accompaniment is written in two staves (treble and bass). The score is divided into three measures, with the first measure starting at measure 105. The first measure contains a vocal line with a quarter note, a half note, and a quarter note, followed by a piano accompaniment with a triplet of eighth notes in the right hand and a triplet of eighth notes in the left hand. The second measure contains a vocal line with a quarter note, a half note, and a quarter note, followed by a piano accompaniment with a triplet of eighth notes in the right hand and a triplet of eighth notes in the left hand. The third measure contains a vocal line with a quarter note, a half note, and a quarter note, followed by a piano accompaniment with a triplet of eighth notes in the right hand and a triplet of eighth notes in the left hand.



The musical score for 'L'Espresso' is presented in three systems. The first system features a piano introduction with a treble and bass staff. The piano part includes a triplet of eighth notes in the treble and a triplet of eighth notes in the bass, both marked 'a tempo'. The vocal part enters with a melody in the treble, marked 'rit.' (ritardando). The second system continues the piano introduction, with the piano part marked 'a tempo' and the vocal part marked 'col canto' (with song). The third system shows the piano part marked 'a tempo' and the vocal part marked 'rit.' (ritardando). The score is written in 4/4 time and includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

110

3

115

p *ff*

3

Coda

This section contains the Coda of the piece, spanning measures 110 to 112. It features a vocal line and two piano accompaniment systems. The vocal line begins with a melodic phrase in measure 110, followed by a rest in measure 111, and concludes with a short phrase in measure 112. The first piano system provides harmonic support with chords and moving lines in both staves. The second piano system features a more active bass line with eighth notes and rests, while the treble staff has a melodic line with slurs and ties. The section ends with a double bar line in measure 112.

120

ff

This section contains measures 120 to 122. It features a vocal line and two piano accompaniment systems. The vocal line starts with a rest in measure 120, followed by a melodic phrase in measure 121, and ends with a final note in measure 122. The first piano system provides harmonic support with chords and moving lines in both staves. The second piano system features a more active bass line with eighth notes and rests, while the treble staff has a melodic line with slurs and ties. The section ends with a double bar line in measure 122.

QUATRE FUGUES**1ère Fugue**

à 3 voix

Allegro moderato**D. TCHOUHADJIAN**

Violino

Viola

Violoncello

5

10

15

Three staves of music in G major (one sharp). The top staff is in treble clef, the middle in alto clef (C4), and the bottom in bass clef. The time signature is 12/8. Measure 15 starts with a treble staff containing a dotted half note G4, a quarter note A4, and an eighth note B4. The middle staff has a dotted half note G3, a quarter note A3, and an eighth note B3. The bottom staff has a dotted half note G2, a quarter note A2, and an eighth note B2. The system ends with a double bar line.



20

Three staves of music in G major. The top staff is in treble clef, the middle in alto clef, and the bottom in bass clef. The time signature is 12/8. Measure 19 starts with a treble staff containing a dotted half note G4, a quarter note A4, and an eighth note B4. The middle staff has a dotted half note G3, a quarter note A3, and an eighth note B3. The bottom staff has a dotted half note G2, a quarter note A2, and an eighth note B2. The system ends with a double bar line.



Three staves of music in G major. The top staff is in treble clef, the middle in alto clef, and the bottom in bass clef. The time signature is 12/8. Measure 23 starts with a treble staff containing a dotted half note G4, a quarter note A4, and an eighth note B4. The middle staff has a dotted half note G3, a quarter note A3, and an eighth note B3. The bottom staff has a dotted half note G2, a quarter note A2, and an eighth note B2. The system ends with a double bar line.

25

25

30

30

pizz.

35

35

arco

40

Musical score for measures 40-43. The score is written for three staves: Treble, Alto (13/8 time signature), and Bass. The key signature is one sharp (F#). The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Measure 43 contains a double bar line and a repeat sign.

Musical score for measures 44-47. The score is written for three staves: Treble, Alto (13/8 time signature), and Bass. The key signature is one sharp (F#). The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Measures 45 and 46 are marked with *allarg.* (allargando) and *a tempo* (return to tempo). Measure 47 contains a double bar line and a repeat sign.

Musical score for measures 48-51. The score is written for three staves: Treble, Alto (13/8 time signature), and Bass. The key signature is one sharp (F#). The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Measure 51 contains a double bar line and a repeat sign.

50

First system of music, measures 50-52. The score is in treble, alto, and bass staves. The key signature has one sharp (F#). Measure 50 features a treble staff with eighth-note runs and a bass staff with a half note and a half note. Measure 51 continues the treble staff's eighth-note runs and the bass staff's half notes. Measure 52 shows the treble staff with a half note and a half note, and the bass staff with a half note and a half note.

Second system of music, measures 53-55. The score is in treble, alto, and bass staves. The key signature has one sharp (F#). Measure 53 features a treble staff with eighth-note runs and a bass staff with a half note and a half note. Measure 54 continues the treble staff's eighth-note runs and the bass staff's half notes. Measure 55 shows the treble staff with a half note and a half note, and the bass staff with a half note and a half note.

55

Third system of music, measures 56-58. The score is in treble, alto, and bass staves. The key signature has one sharp (F#). Measure 56 features a treble staff with a half note and a half note, and a bass staff with a half note and a half note. Measure 57 continues the treble staff's half notes and the bass staff's half notes. Measure 58 shows the treble staff with a half note and a half note, and the bass staff with a half note and a half note. The word *rall.* is written below the treble staff in measure 56, and the word *dim.* is written below the treble staff in measure 57.

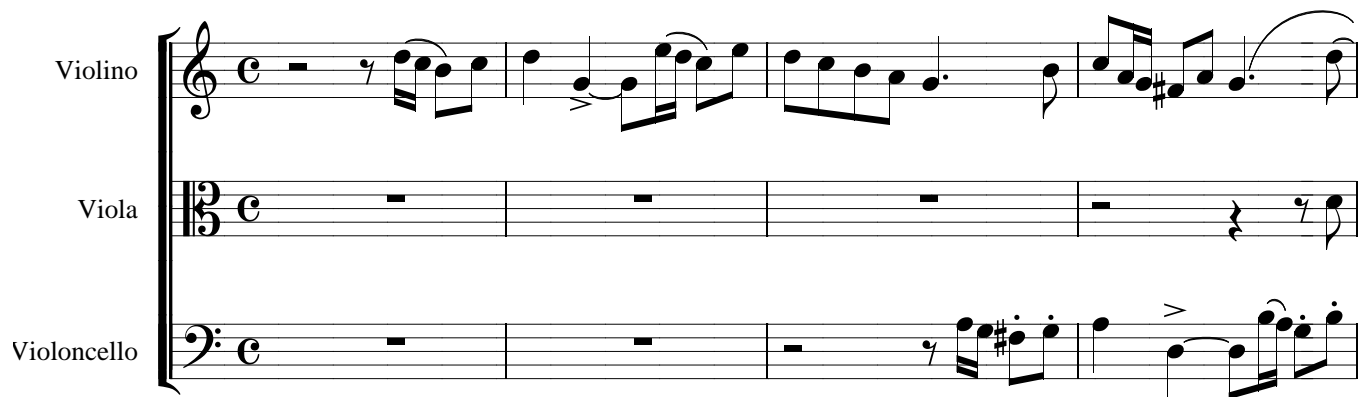
2ème Fugue

25

Violino

Viola

Violoncello



==

5



==

10



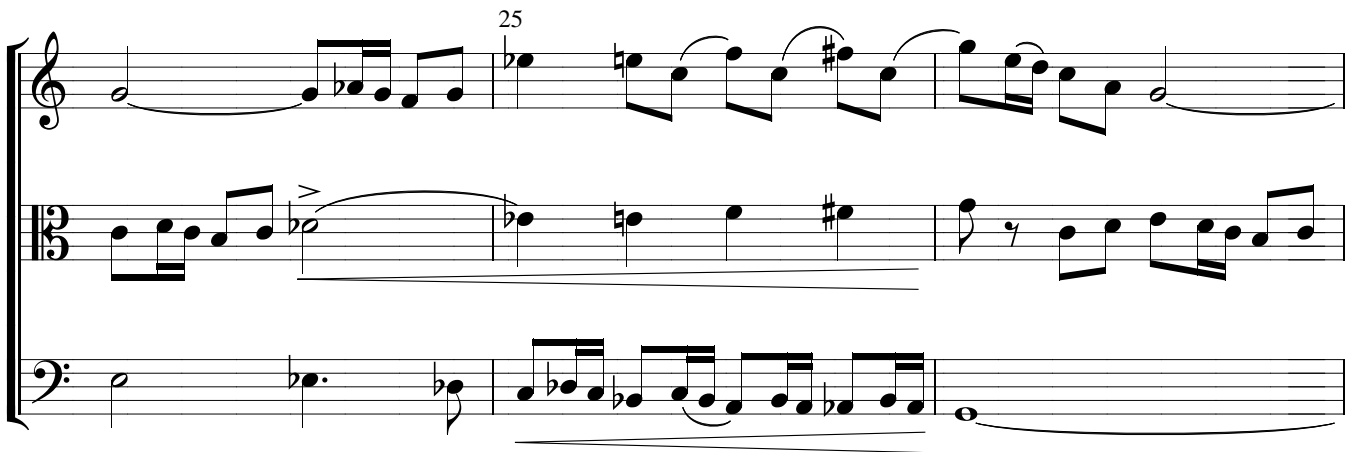
15

This system contains measures 15 through 18. The treble clef staff features a melodic line with eighth and sixteenth notes, including a triplet of eighth notes in measure 16. The alto clef staff (C-clef on the third line) has a more sparse accompaniment with dotted rhythms and rests. The bass clef staff provides a rhythmic foundation with eighth and sixteenth notes, including a triplet in measure 16. The key signature has one flat, and the time signature is 12/8.

This system contains measures 19 through 22. The treble clef staff continues the melodic development with eighth and sixteenth notes. The alto clef staff features a melodic line with eighth notes and rests. The bass clef staff has a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes. The key signature has one flat, and the time signature is 12/8.

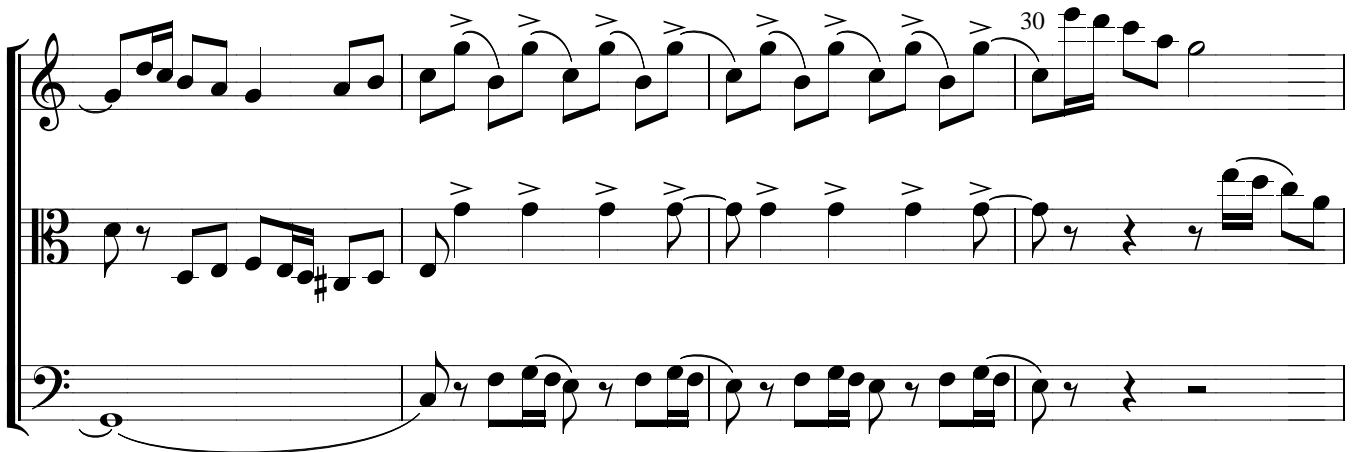
20

This system contains measures 23 through 26. The treble clef staff features a melodic line with eighth and sixteenth notes, including a triplet of eighth notes in measure 24. The alto clef staff has a melodic line with eighth notes and rests. The bass clef staff provides a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes. The key signature has one flat, and the time signature is 12/8.



25

First system of a musical score, measures 25-27. The score is written for three staves: Treble, Alto (12/8 time), and Bass. Measure 25 starts with a treble clef and a whole note. Measure 26 features a treble staff with eighth notes, an alto staff with a half note and a slur, and a bass staff with eighth notes. Measure 27 continues the eighth-note pattern in the treble and bass staves, with a half note in the alto staff.



30

Second system of a musical score, measures 28-30. The score is written for three staves: Treble, Alto (12/8 time), and Bass. Measure 28 features a treble staff with eighth notes and an alto staff with eighth notes. Measure 29 features a treble staff with eighth notes and an alto staff with eighth notes. Measure 30 features a treble staff with eighth notes and an alto staff with eighth notes.



tr

Third system of a musical score, measures 31-33. The score is written for three staves: Treble, Alto (12/8 time), and Bass. Measure 31 features a treble staff with a whole note and a slur, an alto staff with a half note, and a bass staff with a half note. Measure 32 features a treble staff with a whole note and a slur, an alto staff with a half note, and a bass staff with a half note. Measure 33 features a treble staff with a whole note and a slur, an alto staff with a half note, and a bass staff with a half note.

3ème Fugue

à 3 voix

Tempo di Valse 5

Violino

Viola

Violoncello

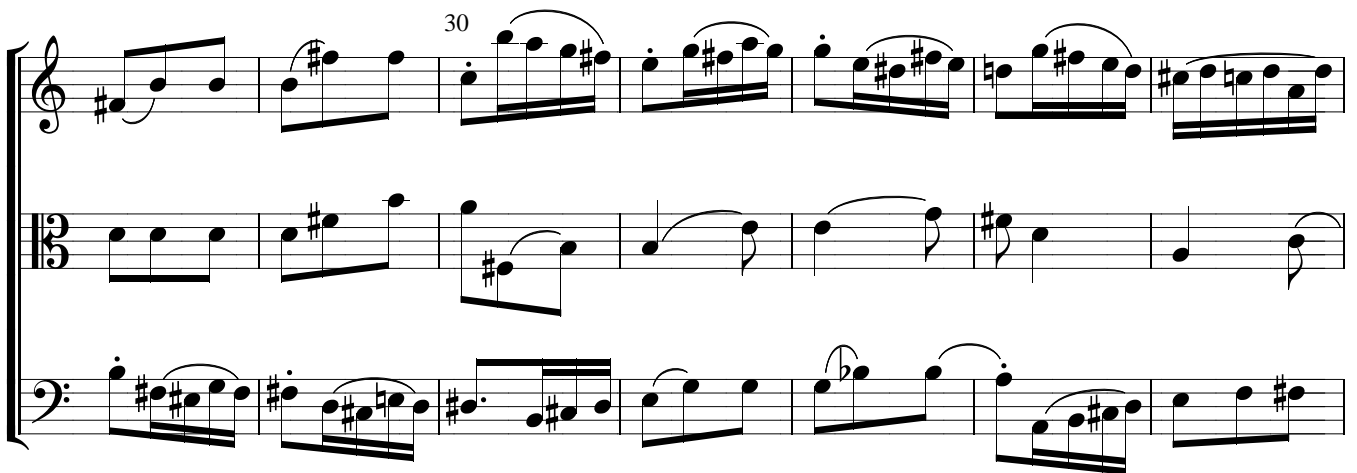
10

15 20



25

System 1 (Measures 25-30): Treble, Alto, and Bass staves. Treble staff features a melodic line with slurs and ties. Alto staff has a steady eighth-note accompaniment. Bass staff provides a harmonic foundation with slurs and ties.



30

System 2 (Measures 31-36): Treble, Alto, and Bass staves. Treble staff continues the melodic development. Alto staff maintains the eighth-note accompaniment. Bass staff features more complex rhythmic patterns with slurs and ties.



35 40

pizz.

System 3 (Measures 37-42): Treble, Alto, and Bass staves. Treble staff shows melodic variation. Alto staff continues the accompaniment. Bass staff starts with a 'pizz.' (pizzicato) marking and features a steady eighth-note accompaniment.

45

arco

50

55

60



65 70

pizz. arco

This system contains measures 65 through 70. The music is written for three staves: Treble, Alto, and Bass. Measures 65-69 feature a complex texture with many beamed sixteenth and thirty-second notes. Measure 70 begins with a 'pizz.' (pizzicato) instruction, followed by an 'arco' (arco) instruction in the next measure. The key signature has one sharp (F#).



75

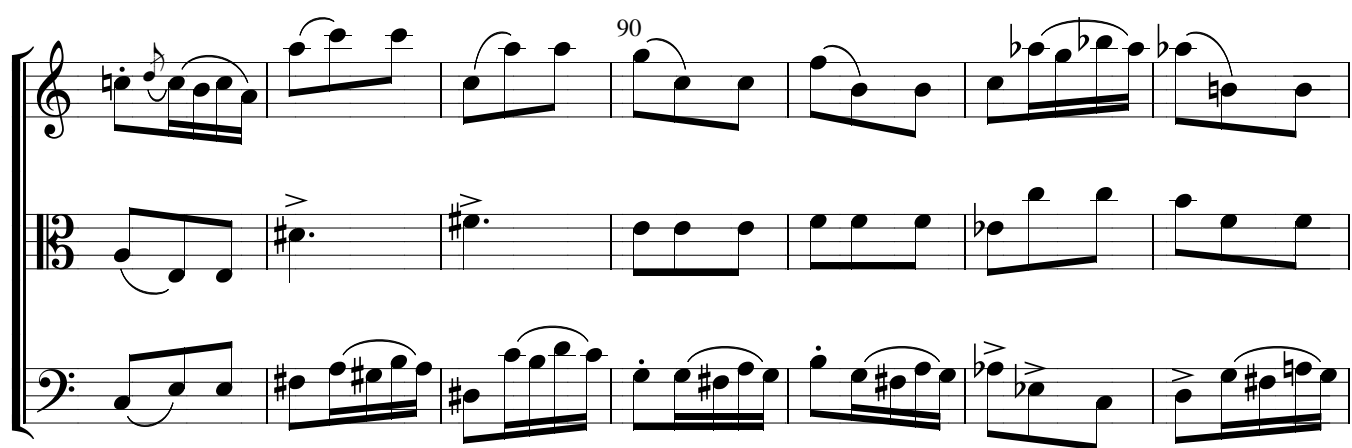
pizz. arco

This system contains measures 75 through 80. The music continues with similar rhythmic complexity. Measure 75 is marked with a 'pizz.' instruction, and measure 76 is marked with an 'arco' instruction. The key signature has one sharp (F#).



80 85


This system contains measures 80 through 85. The music continues with similar rhythmic complexity. Measure 80 is marked with a 'pizz.' instruction, and measure 81 is marked with an 'arco' instruction. The key signature has one sharp (F#).



First system of a musical score, measures 86-92. The score is written for three staves: Treble, Alto, and Bass. The key signature has one flat (B-flat). The time signature is 12/8. Measure 90 is marked with a '90' above the treble staff. The music features complex rhythmic patterns with many beamed eighth and sixteenth notes, and various articulations like slurs and accents.



Second system of a musical score, measures 93-100. The score is written for three staves: Treble, Alto, and Bass. The key signature has one flat (B-flat). The time signature is 12/8. Measure 95 is marked with a '95' above the treble staff, and measure 100 is marked with a '100' above the treble staff. The music continues with complex rhythmic patterns and articulations.



Third system of a musical score, measures 101-106. The score is written for three staves: Treble, Alto, and Bass. The key signature has one flat (B-flat). The time signature is 12/8. Measure 105 is marked with a '105' above the treble staff. The music concludes with a final cadence in measure 106, marked with a double bar line.

4ème Fugue

à 4 voix

33

Andante Moderato

Violino I

Violino II

Viola

Violoncello

5

10

First system of music, measures 10-14. The score is written for four staves: two treble staves and two bass staves. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The time signature is 12/8. The music features a complex melodic line in the upper staves and a more rhythmic, bass-oriented line in the lower staves. Measure 10 starts with a treble staff entry. Measure 11 has a whole rest in the first treble staff. Measure 12 has a whole rest in the first treble staff. Measure 13 has a whole rest in the first treble staff. Measure 14 has a whole rest in the first treble staff.

Second system of music, measures 15-19. The score is written for four staves: two treble staves and two bass staves. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The time signature is 12/8. The music continues from the first system. Measure 15 starts with a treble staff entry. Measure 16 has a whole rest in the first treble staff. Measure 17 has a whole rest in the first treble staff. Measure 18 has a whole rest in the first treble staff. Measure 19 has a whole rest in the first treble staff.

Third system of music, measures 20-24. The score is written for four staves: two treble staves and two bass staves. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The time signature is 12/8. The music continues from the second system. Measure 20 starts with a treble staff entry. Measure 21 has a whole rest in the first treble staff. Measure 22 has a whole rest in the first treble staff. Measure 23 has a whole rest in the first treble staff. Measure 24 has a whole rest in the first treble staff.



First system of music, measures 15-18. The score is in 13/8 time with a key signature of two flats. It features four staves: two treble staves and two bass staves. Measure 15 is marked with a '20' above the first treble staff. The music includes various note values, rests, and accidentals.



Second system of music, measures 19-22. The score continues with four staves in 13/8 time. The notation includes complex rhythmic patterns and accidentals.



Third system of music, measures 23-26. The score continues with four staves in 13/8 time. Measure 23 is marked with a '25' above the first treble staff. The system concludes with a final measure containing a whole note chord.

30

First system of music, measures 30-32. The score is written for four staves: two treble clefs and two bass clefs. The key signature has two flats (B-flat and E-flat). The time signature is 13/8. Measure 30 features a melodic line in the first treble staff with eighth and sixteenth notes, and a bass line in the first bass staff. Measure 31 shows a continuation of the melody with some rests. Measure 32 concludes the system with a final melodic phrase and a bass line.

Second system of music, measures 33-35. The notation continues across four staves. Measure 33 has a more complex melodic line in the first treble staff with many beamed sixteenth notes. Measure 34 continues this intricate melody. Measure 35 shows a change in the bass line and a continuation of the upper staves' melody.

35

Third system of music, measures 36-38. Measure 36 begins with a melodic phrase in the first treble staff. Measure 37 features a long, sustained note in the first treble staff, while the other staves continue their respective parts. Measure 38 concludes the system with a final melodic statement in the first treble staff and a bass line.



First system of music, measures 34-37. The score is in 12/8 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). It features four staves: two treble staves and two bass staves. The music includes various note values, rests, and dynamic markings such as accents and slurs.



Second system of music, measures 38-41. The score continues in 12/8 time with two flats. It features four staves. Measure 40 is explicitly labeled with the number '40' above the first staff. The notation includes eighth and sixteenth notes, rests, and dynamic markings.



Third system of music, measures 42-45. The score continues in 12/8 time with two flats. It features four staves. The system concludes with repeat signs (double bar lines with dots) at the end of each staff, indicating the end of the piece or a section.

ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ

ԵՒ

ԾԱՆՕԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

GAVOTTE

ԱՂԲԻՐ

Երեւանի «Չարենց» Գրականութեան եւ Արուեստի Թանգարանի Չուհաճեանի դիւանի հետեւեալ ձեռագիրն է.

Թիւ՝ 65. Խորագիր՝ Gavotte: Հեղինակ՝ D.

Tchouhadjian: Երաժշտական կազմ՝ նուագարաններու նուագամասեր: Թուական՝ անթուակիր: Թերթ՝ 7: Գրիչ՝ Տ. Չուհաճեան: Գրչատեսակ՝ տուչագիր: Մեծութիւն՝ 34x27սմ.:

Նուագագրութեան կազմութիւնը մերն է:

ԾԱՆՕԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հատածներ 5-6

Հատած 5-ի Piano-ն կը կրէ *allar*. նշումը, իսկ Հատած 6-ի Violino-ն՝ *rall.*: Violoncello-ն ու harmonium-ը ոչ մէկ նշում կը կրեն: Միաման ըլլալու համար, նախընտրեցինք Հատած 5-էն սկսեալ բոլոր նուագարաններուն նշանակել՝ *rall.*:

Հատած 15

Violino-ն երկրորդ քառորդէն սկսեալ կը կրէ *rit.*, Violoncello-ն՝ Հատածի վերջաւորութեան, *rall.*, Piano-ն՝ *col canto*, harmonium-ը՝ *rit.*: Պահպանելով Piano-ի *col canto*-ն, յարմար նկատեցինք միւս նուագարանները՝ Հատած 15-ի սկիզբէն, միանման կատարել *rit.*:

Հատածներ 15, 45. Piano.

Col canto արտայայտութիւնը չի նշանակեր երգչային դերամասի մը գոյութիւնը: Ան բնական արտացոլումն է երաժշտահանին երգչային լեզուամտածողութեան:

Հատած 24. Piano.

Կշռոյթը գրուած է այսպէս.



Ձեռագրական վրիպակ մըն է՝ ուր առաջին ութերորդականը սրբագրուելու է տասնվեցերորդականի կամ երեք տասնվեցերորդականները վերածուելու են թրիոլէի:

Հատած 39

Rall. գրուած է միայն Violino-ին եւ Violoncello-ին:

Հատած 65. Violino.

Ձայնանիշերու փոխարէն կայ կրկնողութեան նշան: Անկասկած ան կը վերաբերի Հատածի երկրորդ կէսի *Ֆա-սոլ*ին, քանի որ Հատածասկիզբի լսն դաշնակումի (հարմոնիի) առումով անհամատեղելի է:

Հատած 76. Violino, Violoncello.

Անհասկնալի պատճառով մատիտով ջրնջրւած են:

Հատած 77. Piano.

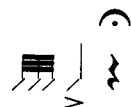
Առաջին տոն կը կրէ C : Նկատի ունենալով, որ միւս նուագարանները չեն կրեր զայն, նպատակայարմար նկատեցինք ջնջել:

Հատած 93. Violoncello.

Սոյերը ձայնակապուած չեն:

Հատած 121

Violino-ի Հատածին երկրորդ կէսը գրուած է այսպէս՝



Միւս նուագարանները գրուած են կէս ձայնանիշ տեւողութեամբ: Բացի Violino-էն, Harmonium-ը եւս կը կրէ C : Անհրաժեշտ է միաւորել զանոնք:

QUATRE FUGUES

ԱՂԲԻԻՐ

Երեւանի «Ջարենց» Գրականութեան եւ Արուեստի Թանգարանի Չուհաճեանի դիւանին հետեւեալ ձեռագիրն է.

Թիւ՝ 66: Խորագիր՝ Fugue 1ère, Fugue 3ème pour piano seul. Fugue 1ère, Fugue 2ème, Fugue 3ème pour trio (violon, alto et violoncelle), Fugue 4ème [pour

quatuor (1er, 2ème violons, alto, violoncelle)]:

Հեղինակ՝ D. Tchouhadjian: Երաժշտական կազմ՝ նուագարաններու նուագամասեր: Թուական՝ անթուակիր: Թերթ՝ 21: Գրիչ՝ Տ. Չուհաճեան: Գրչատեսակ՝ մատիտագիր: Մեծութիւն՝ 34x26սմ.:

Նուագազրութեան կազմութիւնը մերն է:

ԾԱՆՕԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ձայնակապումները յաճախ թերի են: Երբեմն միեւնոյն ենթադասոյթները (motif) կը կրեն տարբեր ձայնակապեր: Բացի 3ème Fugue-էն, նոյնութեամբ պահպանած ենք ձեռագիրին ձայնակապումները, կատարողներու հայեցողութեան յանձնելով անոնց խմբագրութիւնը:

1ère Fugue

Հատած 27. Violino.

Գրուած է սոլ - *Ֆա տիէզ - մի տիէզ - Ֆա տիէզ*: Մի տիէզը ձեռագրական վրիպակ մը ըլլալու է, քանի որ այս ենթադասոյթը ֆիւկի ամբողջ տեսողութեան զրուած է մեծացած երկեակով: Հետեւելով դաշնակի տարբերակին՝ *մի տիէզը* փոխեցինք *մի պեմոլի*:

3ème Fugue

Նշեցինք, որ ձայնակապերը յստակ չեն: Քննելով ու համեմատելով դաշնակի եւ եռանուագի բնագիրները՝ այնուամենայնիւ, կարողացանք ընդհանուր եզրակացութեան մը յանգիլ: Մեր կարծիքով, հիմնանիւթը ձայնակապուած է այնպէս՝ ինչպէս տպագրած ենք (տե՛ս հատածներ 1-9): Վերջինիս կաղապարով կարելի եղաւ ամբողջացնել ողջ ստեղծագործութեան ձայնակապումը:

4ème Fugue

Հատածներ 8, 29. Violino I.

Դաշնակի տպագրուած տարբերակին մէջ նախահարուկները (acciaccatura) սոլ *պեքար* են:

ՀԱՅԿ ԱԻԱԳԵԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Էջ
Ծնորհակալիք	i
Ներածություն	iii
ԲՆԱԳԻՐՆԵՐ	1
ԿԱԽՈԹ ջուլթակի, թաւ ջուլթակի, դաշնակի եւ հարմոնիումի համար	3
ԶՈՐՍ ՖԻԿ լարային եռանուագի եւ քառանուագի համար	20
Աղբիւրներ եւ ծանօթագրութիւններ	39

Գահիրեի Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության «Սաթենիկ Ճ. Չազրը հիմնադրամ»-ը՝ Հայկ Աւագեանի խմբագրութեամբ եւ ծանօթագրութեամբ լոյս ընծայած է հետեւեալ երաժշտական հատորները.

1.-Տիգրան Չուհաճեան, *Սուրբ, սուրբ*, քառերգի եւ սենեկային նուագախումբի համար եւ *Հայր մեր*, սոփրանոյի, ալթոյի, իգական երգչախումբի եւ սենեկային նուագախումբի համար, Գահիրէ, 1999 (74 էջ)

2.-Տիգրան Չուհաճեան, *Արչակ Բ.*, օփերա չորս արարով, իտալերէն լիպրեթիոյով, Գահիրէ, 2000

ա.-Դաշնակի եւ երգի համար (vocal score) (440 էջ)

բ.-Նուագազրութիւն (orchestral score) (804 էջ)

գ.-Առանձին նուագարաններ՝ կազմուած 24 հատորէ (1549 էջ)

3.-Տիգրան Չուհաճեան, *Աւէ Մարիա*, տարբերակներ, Գահիրէ, 2000 (82 էջ)

4.-Քրիստափոր Կարա-Մուրզա, *Դաշնակի ստեղծագործութիւններ*, Գահիրէ, 2000 (34 էջ)

5.-Մակար Եկմալեան, *Դաշնակի ստեղծագործութիւններ*, Գահիրէ, 2000 (54 էջ)

6.-Ալեքսանդր Սպենդիարեան, *Գուշակուհին*, քառաձեռն դաշնակի համար, Գահիրէ, 2000 (22 էջ)

7.-Արքատի Քուկէլ, *Էջեր ալպոմէն* եւ *Հայկական պար*, դաշնակի համար, Գահիրէ, 2000 (18 էջ)

الناشر
جمعية القاهرة الخيرية الأرمنية العامة
صندوق ساتنيج شاكر

دار نوبار للطباعة
رقم الإيداع: ٢٠٠٠/١٨٠١٢

ديكران تشوهاچيان

جاڤوت

للكمان والتشيللو والبيانو والهارمونيوم

أربع مقطوعات فوج

لثلاثي والرباعي الوترى

التحرير الموسيقى والتعليقات
هايج أفاكيان

القاهرة

٢٠٠٠

